

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
Ústřední knihovna

**KNIHOVNICKO-INFORMAČNÍ SLUŽBY
ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNY
2000 – 2001**

**Zpracovala: Mgr. Daniela Tkačiková
březen 2001**

---

1. Úvod

Předložený materiál informuje ve stručnosti o současném stavu a perspektivách knihovnicko-informačních služeb v podmínkách Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava.

Hlavními činnostmi ÚK jsou **doplňování knihovního fondu** a **služby uživatelům**. Kvantitativní charakteristiku obou činností představují statistické ukazatele ([údaje za léta 1993 – 2000](#)). V bodech 2 a 3 této zprávy jsou pak ve stručnosti statistické ukazatele komentovány a porovnány údaje za roky 1999 a 2000. Jak oblast doplňování knihovního fondu, tak oblast služeb je závislá především na **personálním obsazení** knihovny (počet pracovníků a jejich kvalifikační předpoklady) a na **finančních prostředcích**, které má ÚK na svoji činnost k dispozici.

Personální zajištění činnosti ÚK

V současnosti pracuje v knihovně **26** zaměstnanců a 1 absolvent VŠB-TUO zde vykonává civilní službu. Znovu je nutné zdůraznit, že současný počet pracovníků knihovny je na hranici kapacitních možností. Jak již bylo uvedeno ve zprávě v minulém roce, je nedostatečné personální obsazení knihovny určitou překážkou dalšího rozvoje služeb (rozšíření provozní doby pracovišť) i některých činností souvisejících s využíváním moderních informačních technologií. V omezené míře je nedostatek pracovníků kompenzován civilní službou a spoluprací se studenty (formou diplomových prací) na řešení dílčích úkolů v oblasti elektronických služeb knihovny.

Finanční zabezpečení činnosti ÚK

Na rok 2000 byl ÚK přidělen příspěvek na NIV v požadované výši **3.900 tisíc Kč**, což představovalo mírný nárůst oproti roku 1999. Vzhledem k počtu uživatelů a rozsahu poskytovaných služeb i s ohledem na trvalý růst cen informačních zdrojů i služeb, bylo opět nezbytné důsledně respektovat úsporná opatření při doplňování knihovního fondu (omezení nákupu multiplikátů, prezenční výpůjčky ve studovnách, využívání sekundárních informačních zdrojů a služeb dodávání dokumentů místo odběru nákladných titulů periodik apod.) tak, aby byla zajištěna potřebná šíře a dostupnost informačních pramenů v souladu s potřebami zaměstnanců i studentů univerzity.

Na pořízení investic bylo knihovně v roce 2000 přiděleno **300 tisíc Kč** (požadavek ÚK byl krácen o 200 tis. Kč). Tyto finanční prostředky byly použity na nákup bezpečnostních vrat pro pracoviště ÚK na ekonomické fakultě, doplnění 3 licencí pro editaci v systému T-Series (nezbytnost pro rutinní provoz výpůjčního modulu) a na nákup výkonné tiskárny a počítače ke knižnímu skeneru (spoluúčast při financování projektu FRVŠ). Krácením požadavku na investice byla ÚK nucena financovat nákup výpočetní techniky nezbytné pro rutinní provoz výpůjčního modulu z neinvestiční dotace. Díky projektu FRVŠ řešenému v roce 2000 získala knihovna finanční prostředky ve výši **747 tis. Kč** (z toho IV: 635 tis. Kč, NIV: 112 tis. Kč, z těchto prostředků byla mj. vyplacena stipendia ve výši 45 tis. Kč studentům FEI z katedry informatiky). Dále byly ÚK přiděleny finanční prostředky ve výši **75 tis. Kč** na OPPP (civilní služba, správa a údržba WWW, oponentské posudky).

---

2. Vytváření a ochrana knihovního fondu

Doplňování knižního fondu

Ve srovnání s předchozím rokem byl v roce 2000 zaznamenán nižší přírůstek knihovního fondu. Tento pokles byl částečně způsoben úspornými opatřeními dodržovanými důsledně v 1. polovině roku vzhledem k nejistotě ohledně skutečné výše dotace na provoz ÚK. V závěru roku 2000 byly pak „ušetřené“ finanční prostředky využity mj. na nákup dalších exemplářů nejžádanějších titulů studijní literatury české provenience a na doplnění fondu zahraniční knižní literaturou. Jako přírůstek však tyto tituly byly zpracovány až na počátku roku 2001. Část knihovního fondu (především finančně náročnější zahraniční knihy) byla nakoupena z prostředků pracovišť univerzity (především z grantů).

Knihovna tedy stále dodržuje úsporná opatření, která byla důsledkem finanční situace v roce 1997, neboť a) částka, již má ÚK k dispozici na doplňování fondu i na další provozní výdaje, stále nedosahuje výše rozpočtu ÚK v roce 1996, b) ceny knih, periodik i dalších informačních pramenů se neustále zvyšují. Z prostředků ÚK jsou proto nakupovány knihy max. v 5 exemplářích, v odůvodněných případech u studijní literatury pro větší okruh studentů v 10 – 15 exemplářích. Zhruba 90 % doplňovaných knižních titulů z české produkce je vždy alespoň v 1 exempláři zařazováno také do studoven k prezenčnímu studiu. Zahraniční literatura (s výjimkou publikací vydaných v SR) je z prostředků ÚK nakupována pouze v 1 exempláři, navíc s časovým omezením pouze na tituly vydané v letech 1998 – 2001 (starší publikace jsou zajišťovány prostřednictvím meziknihovní výpůjční služby, případně je jejich nákup hrazen z grantových prostředků v souladu s požadavky řešitelů). Díky přijaté akviziční politice je možné i s relativně omezenými prostředky zajistit pro uživatele ÚK dostupnost co nejširšího rozsahu titulů z profilových oborů univerzity.

Pokud jde o **nákup zahraniční knižní literatury**, je nutné upozornit na nezbytnost větší spolupráce pedagogů a dalších pracovníků univerzity s knihovnou. Zjednodušeně řešeno: pokud nikdo nepožádá o zakoupení konkrétních titulů knih, nebudou tyto knihy ve fondu knihovny. Vzhledem k obrovskému rozsahu produkce a vysokým cenám nemůže a nebude knihovník rozhodovat o výběru vhodných titulů do fondu ÚK, neboť s ohledem na finanční možnosti knihovny nelze stanovit přijatelná kritéria pro takovýto způsob doplňování fondu. Informační zdroje dostupné na Internetu (nakladatelské katalogy a další informace, elektronická knihkupectví apod.) poskytují zájemcům o knihy dostatek informací o tom, jaké dokumenty jsou dnes na trhu k dispozici. Mělo by proto být poměrně jednoduché návrhy do ÚK podávat.

Doplňování časopiseckého fondu

Mírný pokles v odběru periodik oproti roku 1999 nebyl způsoben rušením odběru knihovnou, ale zánikem nebo sloučením některých titulů. Časopisy vydávané na území ČR a SR jsou objednávané v souladu s požadavky pracovišť univerzity, zařazení nových titulů do odběru je možné kdykoliv v průběhu roku. Předplatné zahraničních periodik je realizováno jednorázově ve 4. čtvrtletí roku. S ohledem na finanční možnosti knihovny tak zůstává v posledních letech zachován stejný rozsah titulů s cílem zajistit okamžitou dostupnost nejdůležitějších profilových titulů. Česká produkce je zajišťována v relativní úplnosti, u zahraničních titulů jde opravdu o výběr jen z těch nejvýznamnějších. Na tomto místě je však vhodné upozornit na možnosti využívání elektronických verzí 470 titulů periodik nakladatelství [Springer](#) (bezplatně a 24 hodin denně), viz dále informace o projektech. Předplatné periodik je hrazeno z finančních prostředků ÚK pouze pro zpřístupnění ve studovnách. Mají-li katedry, případně jiná pracoviště univerzity, zájem o odběr periodik pro vlastní potřebu, hradí předplatné (zpravidla) z vlastních zdrojů.

Pravidelně aktualizované **seznamy periodik odebíraných v letech 2000 – 2001 pro studovny ÚK** jsou uživatelům k dispozici na webových stránkách knihovny. Informace o odebíraných titulech jsou však v současnosti dostupné také prostřednictvím online katalogu knihovny.

Revize a aktualizace knihovního fondu

Úbytek knihovního fondu je ovlivněn jednak počtem ztrát z výpůjčního procesu, jednak probíhající průběžnou (bez uzavření knihovny) revizí knihovního fondu. Souběžně s revizí je prováděna obsahová prověrka a aktualizace, při níž jsou vyřazovány zastaralé a neprofilové dokumenty, případně multiplikáty studijní literatury. Ztráty z výpůjčního procesu uživatelé zpravidla nahrazují finanční částkou ve výši pořizovací ceny dokumentu, avšak u aktuální studijní literatury dostupné na knižním trhu je v současnosti knihovnou preferována náhrada novým exemplářem dokumentu.

---

3. Služby uživatelům

Uživatelé knihovny

Podle statistických ukazatelů došlo v roce 2000 ve srovnání s rokem 1999 k poklesu počtu registrovaných uživatelů. V knihovně bylo k 31. 12. 2000 celkem registrováno **10.594** uživatelů (v roce 1999:

11.976). V souvislosti s přechodem na výpůjční protokol v systému T-Series dochází od 21. srpna 2000 k opětovné registraci uživatelů ÚK (i jejich výpůjček) v souladu s ustanoveními nového Knihovního a výpůjčního řádu. Převod uživatelů z řad studentů i veřejnosti byl (až na malé výjimky) celkem bezproblémový. Bohužel, řada uživatelů z řad zaměstnanců univerzity – v rozporu s platným Knihovním a výpůjčním řádem – se dosud nepřeregistrovala vůbec, řada dalších si sice nechala vystavit nový průkaz uživatele, avšak stále nepřevedla své (zbyvajících) letité výpůjčky z původního výpůjčního protokolu. Knihovna je tak nucena vést zbytečně dvojitou evidenci uživatelů i výpůjček.

Statistika počtu uživatelů registrovaných ve výpůjčním protokolu systému T-Series ke dni 6. 3. 2001: interní uživatel – zaměstnanec: 685, interní uživatel – student: 6.595, externí uživatel – student: 139, externí uživatel – ostatní: 155, externí uživatel – knihovna: 33, zahraniční uživatel: 17, externí uživatel – student MBA: 23, **celkem: 7.647.**

Výpůjční služby

V souvislosti s přechodem na rutinní provoz výpůjčního modulu systému T-Series i s ohledem na další změny v oblasti služeb byl v průběhu 1. pololetí roku 2000 navržen a schválen nový [Knihovní a výpůjční řád ÚK VŠB-TU Ostrava](#) (směrnice rektora VŠB-TU Ostrava č. 12/2000) a navazující směrnice (č. 13/2000) [Zřizování a vedení katederních knihoven](#). Hlavní změny souvisejí s provozem výpůjčního protokolu v systému T-Series a týkají se především způsobu registrace uživatelů a jejich výpůjček (bezdokladový styk, sejmutí čarového kódu z průkazu uživatele a půjčovaných/vracených dokumentů, počty současně vypůjčených dokumentů podle kategorií uživatelů, délka výpůjčních lhůt podle kategorií dokumentů, změna ve výpočtu poplatků z prodlžení apod.).

V roce 2000 si uživatelé vypůjčili celkem **129.892** knihovních jednotek, což je oproti předchozímu roku určitý nárůst (1999: 104.555 knih. jedn.). Přímé porovnání statistických ukazatelů za roky 1999 a 2000 však není jednoznačné, neboť se zde projevila změna metodiky ve vykazování údajů (do statistiky výpůjček jsou v roce 2000 zahrnuty oproti roku 1999 i prolongace výpůjček) i další změny v provozu Ústřední knihovny (přechod na výpůjční protokol v T-Series, volný přístup k veškerému fondu na ekonomické fakultě, další rozšíření volně přístupného fondu na ostatních pracovištích knihovny, větší rozsah prezenčně zpřístupňovaného fondu apod.). Ve statistice jsou ještě např. zahrnuty registrované prezenční výpůjčky uživatelů ve studovně na ekonomické fakultě za 1. pololetí r. 2000. Vzhledem k tomu, že od konce srpna 2000 je veškerý fond v této studovně volně přístupný, nebyly a nejsou prezenční výpůjčky dále sledovány.

Meziknihovní výpůjční služby (MVS)

Jednou ze standardních služeb knihovny je zajišťování výpůjček těch dokumentů, jež nejsou ve fondu ÚK, z jiných knihoven a půjčování uživatelům jiných knihoven v rámci MVS. Obě služby zachovávají v průběhu let zhruba stejný rozsah, i když u výpůjček z jiných knihoven je patrný neustálý nárůst požadavků především na získání článků z časopisů či sborníků (2000: celkem 2.915 požadavků, z toho 753 bylo uspokojeno výpůjčkou knihy nebo kopií článku ze zahraničních knihoven). Tento trend je podporován větší dostupností sekundárních informačních zdrojů a elektronickým publikováním v prostředí WWW. Díky moderním informačním technologiím je naprostá většina těchto požadavků vyřizována takřka okamžitě (do 24 hodin) prostřednictvím služeb dodávání elektronických kopií, jak z českých, tak také ze zahraničních knihoven. Rovněž požadavky jiných knihoven na výpůjčky z fondu ÚK jsou ve velké míře (v závislosti na technických podmínkách žadajících knihoven) vyřizovány elektronickou cestou.

Čtenářské návštěvy

Nižší počet registrovaných čtenářských návštěv souvisí rovněž se změnami ve výpůjčních službách, pravděpodobně také s poklesem počtu registrovaných uživatelů. Výsledný údaj je kombinací údajů z výpůjčních protokolů a evidence návštěv ve studovnách knihovnické. Stále platí, že řada uživatelů z řad studentů pravidelně navštěvuje knihovnu kvůli možnosti přístupu k Internetu (především ke službě WWW a k poště).

Rešeršní služby

ÚK zajišťuje licence na některé dokumentografické báze dat (v letech 2000 a 2001 např. [EconLit](#), [ISSN Compact](#), [BookFind](#), [Česká národní bibliografie](#) aj., v roce 2000 také [Compendex](#)), které slouží spolu s dalšími informačními zdroji dostupnými především prostřednictvím Internetu jako zdroj pro zpracování rešerší. Uživatelům jsou báze dat k dispozici na serveru Ultra*Net pro vlastní vyhledávání. Práce s bázemi však vyžaduje určité znalosti a dovednosti, a tak většina uživatelů (jsou jimi především diplomanti a doktorandi), dává stále ještě přednost zpracování rešerše pracovníkem knihovny. Vzhledem k rozšíření přístupu k informačním zdrojům způsobem vhodným pro koncové uživatele a v zájmu jejich efektivního využívání (viz dále projekty programu MŠMT LI) je nezbytné vytvořit podmínky pro používání těchto zdrojů samotnými uživateli (seznámení s možnostmi, školení, technické zabezpečení přístupu apod.). Pracovníci knihovny by měli nadále zajišťovat zpracování rešerší ze zdrojů, jež nejsou běžně dostupné a za jejichž využívání je nutné platit vysoké částky.

Informační služby v prostředí WWW

V roce 2000 ÚK rozšiřovala a aktualizovala své služby [v prostředí služby WWW](#). Zájemci o knihovnicko-informační služby zde najdou podrobné informace o fondech i službách knihovny, přístup do webové verze [online katalogu](#) ÚK (OPAC), příručky pro uživatele a především odkazy na užitečné informační zdroje na Internetu. I když je možné pozorovat určitý posun v návštěvnosti webových stránek knihovny i ve využívání elektronických informačních služeb, je nutné, aby se uživatelé opravdu naučili tyto zdroje a služby, jež jim umožňují přístup k řadě informací a služeb 24 hodin denně bez ohledu na provozní dobu pracovišť knihovny, efektivně využívat.

Změny v provozu knihovny a studovny ÚK na ekonomické fakultě

V průběhu 1. poloviny roku 2000 byly v ÚK vytvořeny podmínky pro změny v poskytování služeb uživatelům v knihovně a studovně na ekonomické fakultě. Částečně byly tyto změny důsledkem připravovaného přechodu na rutinní provoz modulu výpůjční protokol v systému T-Series. To umožňuje provádět registraci uživatelů i jejich výpůjček na vzdáleném pracovišti do jedné databáze systému T-Series. Byla provedena obsahová kontrola a aktualizace části knihovního fondu ÚK umístěného na ekonomické fakultě, tyto dokumenty byly přednostně z katalogizovány do online katalogu ÚK takovým způsobem, aby v průběhu měsíců červenec-srpen 2000 mohlo dojít k přestavbě fondu pro jeho volné zpřístupnění. V knihovně na ekonomické fakultě byla proto nainstalována také bezpečnostní vrata a přestaven fond, částečně s použitím nábytku, který bylo pro tyto účely možné uvolnit z výpůjčního oddělení ÚK v Ostravě-Porubě. Z větší části byl z prostředků fakulty financován nákup dalšího vybavení (odkládací skřínky pro návštěvníky knihovny nezbytné s ohledem na ochranu knihovního fondu, stoly pod počítače, skřínky na časopisy, zátěžový koberec apod.) a drobné stavební úpravy. V současnosti je veškerý fond přístupný uživatelům na ekonomické fakultě volně přístupný a současně (s výjimkou doposud nevrácených výpůjček pedagogů z dřívější doby) je tento fond v úplnosti registrován v online katalogu ÚK.

---

4. Automatizace knihovnických procesů a zavádění moderních informačních technologií

Ve spolupráci s Centrem výpočetní techniky VŠB-TUO pokračovaly v roce 2000 činnosti spojené s automatizací provozu knihovny, především v oblasti provozu systému T-Series:

- Byla zakoupena a nainstalována **vyšší verze programu Tinweb** (verze 8.5), jenž realizuje WWW rozhraní nad knihovnickým systémem T-Series. Díky současné verzi mají uživatelé nejen přístup k obsahu online katalogu, ale mohou si například kdykoliv ověřit informace o vlastních výpůjčkách či rezervacích. Tato nová verze poskytuje uživateli také větší komfort a širší škálu možností pro formulaci dotazu a prohledávání katalogu.
- Došlo k přechodu na provoz modulu **Výpůjční protokol T-Series**, takže jsou dnes již v rutinním provozu všechny moduly systému (akvizice, správa seriálů, katalog, výpůjční protokol, správa a údržba systému). Významné je, že tím došlo k propojení systému s výpůjčními službami

poskytovanými v knihovně na ekonomické fakultě, což usnadňuje využívání fondů a služeb knihovny studentům i pedagogům z této fakulty.

V **online katalogu ÚK** je v současnosti registrováno cca **65.000 knih. jedn.** z oblasti knižních dokumentů, kromě toho jsou zde registrovány všechny časopisecké tituly odebírané od r. 1994 (zhruba 8 tisíc knih. jedn.), základní časopisy charakteristické pro fond ÚK i profil univerzity jsou však zpravidla v online katalogu registrovány v kompletní časové řadě, ostatní jsou postupně zpracovávány podle časových možností a jejich významu pro uživatele knihovny. V souvislosti s digitalizací *Sborníku vědeckých prací VŠB-TU Ostrava* jsou do online katalogu knihovny ukládány i záznamy o jednotlivých článcích v něm publikovaných (řady hornicko-geologická a hutnická jsou již zpracovány v úplnosti, u ostatních řad jsou zatím uloženy jen záznamy z nejnovějších čísel, zahájeno je zpětné zpracování řady strojnické). Uživatelé knihovny (včetně vzdálených) tak mají v současnosti možnost získání podrobných informací o nejžádanější části knihovního fondu ÚK 24 hodin denně z kteréhokoliv počítače připojeného k síti Internet.

V souvislosti s provozem systému T-Series byla pracoviště ÚK (výpůjční oddělení a knihovna na EkF) dovybavena v průběhu roku 2000 nezbytnou technikou (pracovní stanice se snímači čárového kódu, síťová tiskárna pro tiskové výstupy z výpůjčního protokolu – upomínky, rezervace, tiskárny pro tisk čárového kódu pro průkazy uživatelů).

Pro podporu výuky uživatelů pro práci s informačními zdroji byla v ÚK v roce 2000 dobudována **počítačová učebna** s 10 PC, datovým projektorem, síťovou tiskárnou a stolním skenerem. Nákup počítačů pro tuto učebnu byl částečně financován z prostředků přidělených rektorem VŠB-TU Ostrava z darů (ve výši 200 tisíc Kč), zbývající stanice a tiskárna byly pořízeny z prostředků ÚK. V případě, že učebna není využívána pro výuku, slouží studentům v provozní době výpůjčního oddělení ÚK pro přístup k internetovým službám (přednostně studentům předmětu Informatika a bibliografie z HGF a diplomantům z FEI spolupracujícím s knihovnou).

V současnosti je knihovna vybavena 69 pracovními stanicemi a 2 servery. Z toho je koncovým uživatelům knihovny k dispozici **38 pracovních stanic.** Část z nich je určena výhradně pro práci s online katalogem s využitím klienta systému T-Series (výpůjční oddělení: 6, všeobecná studovna: 2, knihovna na EkF: 5), zbývající pracovní stanice jsou využívány pro přístup ke službám na Internetu, k bázím dat, k informačním službám ÚK v prostředí WWW (včetně webového rozhraní online katalogu) apod. (výpůjční oddělení: 17, studovna časopisů 6, studovna na EkF: 2).

Spolu s CVT se ÚK nadále podílí na provozu **CD-ROM serveru Ultra*Net**, na kterém jsou uživatelům prostřednictvím sítě univerzity k dispozici báze dat (EconLit, Česká národní bibliografie aj.) a další informační zdroje pořizované knihovnou (encyklopedie, slovníky, učebnice apod.) na CD-ROM.

Projekty

Rozvoj v oblasti využívání nových technologií pro zpřístupňování tradičních informací i ve využívání elektronických informačních zdrojů je podporován účastí ÚK v programech MŠMT ČR. V roce 2000 byla knihovna řešitelem projektu FRVŠ **663/2000** – „Digitalizace starých tisků z fondu Ústřední knihovny VŠB-TU Ostrava“, díky němuž získala technické a programové vybavení pro digitální zpracování historického fondu (především knižní skener Minolta PS-7000). Cílem řešení je digitalizace ohrožených cenných dokumentů za účelem jejich ochrany a zpřístupnění vybraných dokumentů (nebo jejich částí) v prostředí WWW.

V roce 2001 je ÚK řešitelem projektu FRVŠ **241/2001** – „Informační příprava uživatelů v prostředí Internetu“ s dotací **490 tis. Kč** (IV: 329 tis. Kč, NIV: 161 tis. Kč.)

V roce 2000 bylo dokončeno řešení projektu programu MŠMT INFRA II (ÚK byla spoluřešitelem společně s katedrou informatiky FEI) **LB98227** – „Zpřístupnění distribuovaných elektronických informací v rámci Intranetu a Internetu v oblasti zemědělských a technických věd“ (hlavní řešitel: Mgr. Věra Kroftová, Výzkumný ústav zemědělský, Kroměříž, 1998-2000). Jedním z výsledků je využití knižního skeneru Minolta PS-7000 (pořízeného již v roce 1999 z tohoto projektu) pro poskytování

elektronických služeb uživatelům v prostředí univerzity (poskytování digitálních kopií) i v rámci spolupráce s jinými knihovnami. Po připojení výkonné tiskárny **Minolta PagePro 18N** zakoupené v roce 2000 z prostředků ÚK slouží tento skener rovněž jako kopírka pro zhotovování kopií z vázaných ročníků periodik, z dokumentů vyžadujících šetrné zacházení nebo z těch dokumentů, jejichž stav (např. způsob vazby) neumožňuje při použití běžné kopírky zhotovení kvalitní kopie. Knižní skener je k dispozici také pro potřeby společnických pracovišť. Komplexní řešení poskytovaných služeb je předmětem řešení diplomové práce ve šk. roce 2000/2001 na katedře informatiky FEI.

Informační zdroje pro výzkum a vývoj

Významného pokroku bylo dosaženo v oblasti přístupu k elektronickým informačním zdrojům díky účasti ÚK v několika projektech grantového programu MŠMT LI „**Informační zdroje pro výzkum a vývoj**“. Ve spolupráci s dalšími technickými univerzitami v ČR se ÚK zapojila do tohoto programu (jako spoluřešitel) projektem **LI002016** – „Zajištění základních dokumentografických bází dat pro technické obory“ (řešitel PhDr. Barbora Ramajzlová, ČVUT Praha). Projekt je podpořen dotací ze státního rozpočtu v celkové výši **39 mil. 244 tis. Kč**. Tato částka plně pokrývá využívání bází dat uživateli ze všech zúčastněných univerzit po dobu 4 let (projekt tedy nevyžaduje finanční spoluúčast vysokých škol pro přístup do vybraných bází dat). Díky tomuto projektu mají všichni uživatelé z VŠB-TU Ostrava „**bezplatný**“ přístup prostřednictvím databázového centra (DC) Dialog k nejdůležitějším bázím dat pro technické obory – **Compendex, Iconda, Inspec a Metadex** v retrospektivě od r. **1966 do současnosti**. V rámci projektu byl zajištěn i přístup informačního pracovníka ÚK do dalších bází dat DC Dialog, včetně možností dodávky plných textů u obtížně dostupných dokumentů. Tato rozšířená služba již ovšem není hrazena z prostředků projektu, nýbrž z prostředků univerzity. Na řešení projektu se podílí také CVT (autorizace uživatelů).

Dále se ÚK zapojila také do projektů na přístup k polytematickým (částečně fulltextovým) bázím dat **ProQuest** a **PCI** firmy **Bell + Howell** a **EIFL Direct** firmy **EBSCO**. Jsou to zdroje významné především pro ekonomické obory, obsahují však i záznamy (včetně plných textů) z oblastí matematiky, fyziky, chemie, životního prostředí a rovněž z technických oborů (výpočetní technika, telekomunikace aj.). Účastí ÚK na některých výstupech projektu **Virtuální polytechnická knihovna** získali uživatelé z VŠB-TU Ostrava přístup k plným textům periodik (470 titulů) nakladatelství **Springer-Verlag**.

Podrobné informace o dostupných [elektronických informačních zdrojích](#) i o možnostech vstupu do nich jsou součástí informačních služeb ÚK v prostředí služby World Wide Web. S výjimkou přístupu do bází dat DC Dialog, je přístup k uvedeným informačním zdrojům kontrolován na základě IP adresy počítače, tj. ze všech PC připojených k síti univerzity je vstup bez jakékoliv přihlašovací procedury. Všechny uvedené zdroje jsou zajištěny (minimálně) pro roky 2000-2003 bezplatně, tj. jsou hrazeny z prostředků na řešení projektů bez další spoluúčasti univerzity. V průběhu roku 2001 se ÚK zapojí do projektu Virtuální polytechnická knihovna, díky tomu by měli uživatelé z VŠB-TU Ostrava získat bezplatný přístup k dalším elektronickým zdrojům.

Další aktivity ÚK

Knihovna je kolektivním členem profesní organizace knihovníků a informačních pracovníků SKIP a aktivně se podílí na jeho činnosti. Ředitelka knihovny je členkou Oborové sekce pro vysokoškolské knihovny Rady vysokých škol. Pracovnice ÚK se jako interní (členka výběrové komise) i externí oponentky podílely na výběrovém řízení FRVŠ pro rok 2001 (v rámci oborové komise E – „Vysokoškolské knihovny“) i na závěrečném oponentním řízení projektů FRVŠ řešených v roce 2000.

Publikační činnost

1. TKAČÍKOVÁ, Daniela. Informační zdroje a služby sítě Internet a základy jejich využívání. In RAK, Roman a kol. *Informatika v kriminalistické a bezpečnostní praxi*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2000, s. 362-414.
2. TKAČÍKOVÁ, Daniela. Knihovny a distanční vzdělávání. In *Knihovny současnosti 2000 : sborník z 8. konference, konané ve dnech 19. – 21. září 2000 v Seči u Chrudimi*. Brno : Sdružení knihoven ČR, 2000, s. 214-220. ISBN 80-86249-09-3.

3. TKAČÍKOVÁ, Daniela. Knihovny a podpora distančního a celoživotního vzdělávání. In ANDROVIČ, Alojz, NEDOROSTOVÁ, Eva (zost.). *INFOS 2000 : zborník z 30. medzinárodného informatického sympózia, ktoré sa konalo 3. – 6. apríla 2000 v Starej Lesnej*. Bratislava : Spolok slovenských knihovníkov, 2000, s. 164-170. ISBN 80-81565-80-5.

---

5. Hlavní úkoly pro rok 2001

- pokračovat v retrospektivním zpracování vybrané části knihovního fondu s cílem zpřístupnit uživatelům další informace o knihovním fondu,
- ukončit provoz původního automatizovaného výpůjčního systému, pokud možno k 31. 8. 2001,
- pokračovat v revizi knihovního fondu a jeho obsahové prověrce a aktualizaci,
- pokračovat v rozšiřování nabídky elektronických informací a služeb knihovny v prostředí WWW,
- pokračovat v digitalizaci části fondů (řešené projekty FRVŠ v letech 1997 a 2000 a INFRA II) a jejich zpřístupnění v prostředí WWW,
- připravit komplexní službu pro elektronické objednávání a dodávání dokumentů v prostředí služby WWW,
- rozvíjet spolupráci s pracovišti univerzity s cílem zabezpečení dostupnosti studijní literatury a zahraničních knižních titulů,
- vstupem do projektu **VPK** rozšířit možnosti přístupu uživatelů k informačním zdrojům (například k časopisům nakladatelství Elsevier),
- v zájmu zvýšení informační gramotnosti uživatelů knihovny formou seminářů a interaktivních příruček seznamovat uživatele s nabídkou služeb knihovny i s možnostmi využívání volně dostupných i komerčních informačních zdrojů dostupných na Internetu a na CD-ROM, přičemž hlavním cílem je příprava elektronických kursů (viz projekt FRVŠ 241/2001), kursy věnované práci s informačními zdroji dostupnými díky programu MŠMT LI a výuka studentů v rámci řádného studia.